

૨૭૮૯

આશક માશક નિશી ચરીત્ર.

ઇનશાયિ નવ નમા તરબુમા

અક કાબીલ ઇનશી કાબીલ મુજરાતીમાં કરેલો

બાબ નવમા

શુલામતી મુજરાત મુસેન

બેલી બેલી

“કાશીદ મુબઇ મુજરાતમાં જાયુ છે.”

મિબારત રમીમની મુજરાતી આગાહી કરવી

હીમત આપી છુટક રીસાલાના ૨૦૧૧

એક વ્રુ થાઈ છે, તેનું કારણ શું હશે વાંર ? આની તપાસ કરવા ગામના લોકો એકઠા થઈ બપોળને ઘેર જઈ કેહવા લાગ્યા, કે ઓ પ્રીયાગ દોસત તું આત્રી બદ આલયી હાય હિંકાવ, હમે આવમાન થતાં ચાલીઆ છે. તારે બપોળ કેહવા લાગો શું મને એક હજાર દીનાર મલે, ને તમને બે મલે તે શું બુધી ગયા છો ?

શબ્દો.

હાઈ ધસ રશકસે ન કેળીકર આહ,
હાલ મુજ બસતે હાલકા હો તપાહ.

“તમને બુધી નોઇને મને કેમ દુખ ન થાઈ.” એ બાબે ગામના લોકોએ મહી બપોળને સમજાવીયું કે બાઈ તને અમરા સરવે કરતાં તરણ ઘણું ધન આપીએ, પણ મિહરવાની કરી આ કીસવીનો તાવ બનાવી ખુદને નામે દરયાને ચડાવી દે, એ લાજસુ બપોળ દોલતની લાજઅ અને પડોસોએના બજાખા કીપરથી કરામતવાલી કીસવીને દરીઆમાં નાખી દીધી.

શબ્દો

મલે શેખ સાદીકા માહજુર એહ,
સખુન સમ જહાંમે હમે મશકુર એહ.
સખીયાં ઝ અમવાલ બઃ મેખુરંદ,
બપોળાં ગમે સીમ ઝર મેખુરંદ.

નકલ

નકલ છે કે એક બપોળની સાથે એક જાણતી મીત્રચારી હતી તેને મુસાફરી કરવાના ધરાવાયી બપોળને મકાને છેડી મુજાક્કન ગયો, ને કેહવા લાગો કે હું સફરે જાઉં છું, મટે તારી છેડી કોટ લેવા આવેજ છું.

કતા.

નખશખી તુ શીગક મુરગ બદન,
શાખ મારા બરેસત બરા દીમર.
મારવે એક મુરગ હર હમ દાનદ,

તે દોસતે કહીયું મને તારી દોસવીની યાદદાસત રેહવા માટે તારી સોનાની વીંટી મને આપ, જે જોઈને પાસેજ છે એમ હું સમજીશ ને તારી વીંટી જીતી સુધી પાસ રાખીશ. તેના જવાબમાં બાપીએ કહીયું કે, તને તારી આંગળી ખાલી નજરે પડે તારે વુ એમ સમજી લેજે કે માગ દોસતને વીંટી સાર મેં કહીયું પણ તેણે મને આપી નહી. એ વને મારી યાદગારી વીંટી જીવીજ છે.

મીસલ

બરાએ યાદ કરદન માયાન હમી નુકતે બસ હસત.

“ મારી યાદગારી માટે આ નુકતો બસ છે.” પેલા બાપીએ બરાએ અકલનો હોવાથી નખશખીના કોલને સમજીએ નહી.

કતા.

નકશખી યાર ખુશ કુળ યા બંદ,
ખીદમતી યાર કુન વલે અઝ હદ.
આહલે તાહકીક ખુદ ચુની ગોખંદ,
યાર નેકો બ અઝ કરાખત બંદ.
આશનાઈકે હકકુ આઈ માહજુર,
પુર સમજતા નહી કોઈ માહજુર.

નકલ

નકલ છે કે એક બાપીએ જારે ખાવા બેસતો તયારે સહને એમ કેહતો હતો કે મારી પાસેથી બીડ ભાડ મુકી દો.

શબ્દ

ગરઝ તુરકતર સુત એક માજરા,
કે એક આદમી પુર એ કેહતા સદા.

એક દીવસ તે જયારે જમતો હતો, તયારે તેના નોકરે બાણમાં પથર ફેંકીને વીંટ ફેરવી જાણી રહીયો, તે વખતે બાપીએ ચાલવાને કેહવા લાગો કે આ કમબખત મારી ચીનાઈ રકાખીને કમ બાંજી નાખી, તેજ માફક ખીજમતગાર ખી બોલવા લાગો.

નકલ.

એક કીયા જનુ કે કીસને દરી અઝ દહામ,

શીકસતે ક્રીયા હયે એ જરફે તઆમ.
 નો હોતી ન હર રોઝ બીડ બાડ,
 તો કરતા પકડકર હસે માર ધાડ.
 સુખન અપને નોકરકા સુનકર બખીલ,
 લગા કેહને નોકર હયે એહ પુર દલીલ.
 ધસે નોકરીસે છુડા દીજીએ,
 ઓર ધસકે ધવજ ઓર રખા લીજીએ.
 ગરજ ઊસને માહજુર થુંહી ક્રીયા,
 ધવજ ઊસકે ઓર આદમી રખ લીયા.

હું સું જાણુ ને બીડમાં રોણે રકાખી ભાંગી તે જાણુતે તો
 તેને પકડી માર કાડ કરતે. આ શબ્દો બખીલે સામલયા બાદ
 તેને ચાકરીથી કાઢી ખીજાને રાખીઓ.

નકલ.

નકલ છે કે એક બખીલ પાસેર આટો લખ તેની બે રાંધી
 બનાવતો, અને રાંધી સુકા પોતેજ ખાઈ જતો, ને ચાકરને જરાખી
 આપતો નહી, ને કેહતો કે આ રકાખી સફા કરીને ગોખલામાં
 મુકી દેજે. ચાકર મનમાં કેહવા લાગો કે રકાખી તો સુખી અને
 કેવો નાદાન છે કે ધોવા કેહે છે, પણ લાચાર ચાકર કરમાવેલા
 કામને બળ લાવતો હતો.

શબ્દો

એહી જાનકર દીલમે વો આદમી,
 ન કરતા કોઈ બે આદુલી કભી.

આવા શબ્દો બખીલ હંમેશા કહેતો હતો કે આવા
 પછી રકાખી ધોવાડી ચાકરને બુખે મારતો, તથા તે ચીરડાવને
 કેહતો થું નરક ભરેલ છે, કે સફા કરીને ગોખલામાં રાખુ.

કતા.

વો મમસક એ નોકરકી સુનકે જવાબ,
 નીહાયત હવા દીલમે સુનકે ક્યાબ.

જો માહતુર આઈસા નથા વો બખીજા,
તો બાતોંસે અપને હુવા કેજોં બલીલ.

નકલ

નકલ છે કે એક બખીજા મકા ચુસ પોતાનો યુજરાન ફક્તા એક પહસામાં નીત રાજ કરતો હતો, પણ તેના કરતા બીજા શહેરમાં સરસા બખીજા રહેતો હતો. પેલા મનહુસ મખી ચુસ બીજા બાઈચંક બખીજાની તારીફ સાંભળીને તેને મનવા આવીઓ, ને તેની યુજરાન વીશે પુછતાં તે કેહવા લાગે કે મોહરાનો દોનત ખુદની મહેરબાનીથી ધણી આપેલી છે, કે તેને આપણે હજાર વરસ સુધી ખરચીએ તો બી મુઠે નહીં, પણ મેં તો મારી ખસતત, પોતા પહસાનો આટો આરધી પકવાનની અને આરધી શેરમાથી યુજરા કરવાની રાખી છે, એ વાત સામલી બીજા બોલીઓ, બાઈ આઠસો ખરચની મારા બીયારમાં નાકીસ રાખીઓ છે.

શબ્દો

યાને હર રાજ ખાય એક પહસા,
કહોં દેખા હમે બદમાશ આઈસા.

એક પહસો રાજનો ખાનાર બદમાસ કદો જોયો છે વાઝ ? આ વાત દુખ લગડનારી તે સામલી મનહુસ મકી ચુસ કેહવા લાગે કે આઈયાર તુ તારી જીંદગી ફેકટમાં કેમ યુજરા છે ? આ સામલી તે બખીજા કહીયું, અરે સેતાન ખસતતના હું જ્યારે બહાર નીકળું છું, ત્યારે ફક્ત મોહક સફા કરવા એક પહસાનો રમાજ રાખુ છું. તેથી મારી બરમારી તારાથી શુ થનાર છે ? આ રમાલ હું મોદીને આપી એક પહસાનો આટો બાંધી તથ જીર્જ છું, ને થોડો વાર જવા બાદ તે દુકાનદારને આટો પાછો આપું છું, ને ફક્ત રમાજમાં આટો વજગી રહેલો રહે છે, તે એક ખુશમાં જીતકી લેજો છું, એ માફક ધણી દુકાનોએ જઈ લીકમતી આટો જમા કરી, જ્યારે મારા યુજરાન જેટલું એક ધાઈ ત્યારે તેના રોટલા બનાવી ખાજી છું, ને લાકડાની રસતે

જતાં વીણી લેજી છું, ને મીઠું પણ જરા માંગી લઈ અને દરીઆં
તરફ ચાલ્યો જઈ, દરીઆના પાણીથી આટો મસલી તયાંજ
લાકડા સલગાવી તેની આંચમાં રાંટલો સેકી બગલમાં મારી
થોડેમાં હરેક ડોકાણે ફરતે રહું છું, જે ડોકાણે દાલનો
વગાર થા ગોસ ભુજેલાનો વાપ મારે નાકે આવે છે, તે
ડોકાણે બેસી તરકારીના સવાદની યાદદાસત તાજ કરી
રાંટલી ખાઈ લેજી છું.

મસનવી.

મેરી તો ધસ તરાહસે હમે આવકાલ,
સેકીન તું બદમાસ હમે હમઆલ.
મુનકે મનહુસ ઉસકી એ તકરીર,
બોલા મેરી મઆશ હમે તોકીર.
એ તો એ હમે કે તુજસા દુનીઆદાર.
મઈને દેખા નહી કોઈ આઈ યાર.
બસકે માહજુરકુ બકો હર મુ,
કહે લાનત હમે બર તરી વ કદુ.

મારી તો એવી રીતની જીંદગી યુજાર છે, પણ તુ માગ્યો
ખી બદમાસ છે, એવી વાત મનહુસે સામગ્રી કહીયું કે મારી તો
એજ હાજત છે, પણ તારા જેવો મુખી દુનીઆમાં કોઈ નથી, જે
બખીતાઈમાં વેહલે નંબરનો વું છે.

નકલ.

નકલ છે કે એક મખી યુસને કે ધ હીજડા સાથે મુજાકાલ
થઈ તે વેત્તાએ પોત પોતાનો હેત્ત, કહી એક ખીજને રાશન કરવા
લાગા. પોતાની મારાઈ દેખાડવા મનહુસ મખી યુસે કહીયું કે
બાઈ હું જ દામનો ધી એક સીસીમાં બરી રાખું છું, ને એક
વરસ યુજરી જવા બાદ ખીજો લેજી છું. જ્યારે ખાવાની વેલ
આઈ છે, ત્યારે તે ધીની સીસીને ખીચડીની વચે દાખી રાખું છું,
ને તેની વાસ ખીચડીને લાગવાથી પેટ બરીને ભોજન કરેછું,
ને છેલ્લા કાલીઆમાં એક રતી બાર ધી ચોપડી ખાઈ છું, એવી

મીને એક વરસ સુધી શ્રી આપે છે, ને બીજે વરસે અડધ પહરાનો લાવી નાખ્યા મારા યુવરો કરવો પડે છે.

અ. પાત

એ સુનકર ચલન ઉસ બદ આમાનકા,
લગા કેહને તું હએ જુરી ચાલકા.
ચલન વાલોદી હંસ તરેહસે મઆશ,
નહી હમને દેખી કહીં કાશ કાશ.

“અરેઅર તારા જેવી બદ ચાલથી થતો યુવરાન કોઇનો ખી મેં જોયો નથી.” બાઈ સહિય હમારી એવી આદત છે કે, નીવાલો બરવા ટાંકશે, ધીની મંદી તરફ આંગળી કરી ખાઈ જીં, કેમકે આ શહેરમાં ધીના લોંદાએ ઘણા ખાય છે, તેની ચીકાસથી માંક જગ્યાન વીકલતી નથી.

શએર

એ સુનકર વો મનહુમ કેહને લગા,
ચલનવાલા પુજમા નહી દુસરા.
તેરે મામને વાકએ આઈ અજીજ,
ચલન મેં નેહાયત હું મેં ખેતમીજ.
હમારા તો માહજુર હએ મકાલ,
મગે જરદ એ હએ તો વો હએ સગાલ.

“આ ઉપરથી મનહુમ ખોલયો કે, તારી સામે ચલનમાં હું વગર તજવીજનો છું, કેમકે તું મારા કરતાં લોભમાં વધે એવો છે કંઈ એછો લાગતો નથી.

નકલ

નકલ છે કે, બખીલગી એક એરતે ખીજ પોતાની બેન પણીને પોતાને મકાને તેડી હતી, તે વખતે તેને પુછવા લાગી કે તું જે ખાતી હોય તો તારા મારે રાંધ, કેમકે મને હાલ ભુખ નથી. આ સામલી પરાણી બેનપણીએ કહીયું, હાલ મું ઉતાવલ છે કે તમારા ઘરમાં રંધાસે તેમાંથી મને પણ ખાવા આપે તો ખાઈશ. આ સામલી મજાચુમ એરત ચુપ રહી. થોડો વખત વાતચીતોમાં

કાઢવા બાદ મેહમાન ઓરતને પુછવા લાગી, બેન બપોર તો થવા આવી, તારી મરજી હોય તો ગોશ્વ તરફારી મંગાવી રાંધાવું, તે સામગ્રી મેહમાન ઓરતે કહીયું શી શી કર છે જેમ બાસે તેમ કરો. જો બેહેન રાંધીયા બાદ તું જો ન આવ્ય, તો મારા જેવી ગરીબને જુકમાની થાઈ, જે ખાંધા પીંધા વગર ઢોંગ કરે, તો મારો શું ઠલાજ ? આવી દમઆજીથી બે દીવસ બેનપણીને ભુખી તરશી રાખી, પણ ઓરાક જરાખી આપીઓ નહી, પણ મોઢેથી નકામી લાપસી પરસવા લાગતી હતી. ત્રીજે દાહાડે મેહમાનબાઈને પુછવા લાગી કે બેહેન બે દીવસો તે વગર ખુરકિ કાઢીઆ તેથી રોટલી બનાવી ધી ચોપડી સાકર સાથે ખાજે, એ સામગ્રી મેહમાનબાઈએ કહીયું આટલી તમુદી શા કાજે લેવી જોઈએ. તારા જેવી મકરબાજ ઓરત આજ દીન શુધી મે એકે જોઈ નથી.

અબયાત.

ન પકાતી હએ ન ખીલાતી હએ,
બાત નાહક કું કેઝી બનાતી હએ.
તુ યો ઓરત હસીસ હએ બે પીર,
તીફલકું રએ જે મદા બેશીર.

“ નથી રાંધતી નથી ખવાડતી ને ફોકરમાં ગપાટાઓ મારે છે ઘુલ પડો તારી ખુબસુરતી ને માલ ઉપર.” આ વાત પેલી મકરબાજે સામગ્રી, મેહમાનબાઈને કેહવા લાગી કે બેહેન તકસીર માફ કરજે, હું એમ જાણતી હતી કે, તું ખરા મનથી ખાવા માંગતી નથી, હવે તારા સાર હું સરસ ખાણું પકાવું છું, જો તો કેહ કે કાયાં સુખી બાસે મને તો ખાવા પીવાની કસી જરૂર નથી. ખાવા ઢોંગથી ત્રીજો દાહાડો ખી ભુખે વ્યતીત થયો, હવે હું મારે ઘેર જઈને તરણ દાહાડાનો અપવાસ છોડીશ, તારી મેહમાનગીરી હવે ખુબ થઈ છે. આનો જવાબ મક્રીચુસ ઘરવાલી ઓરતે એવો આપ્યો કે જેમ તમુને સાર દેખાય તેમ કરો, હું તેમાં કશો વાંધો લેતી નથી, બેહેન તુસો થડો કરી મેં ચાકરી બરોબર ન કરી તે માફ કરજે, આ વાત સામગ્રી મેહમાનબાઈ નીચે મુજબ કહીયું.

નઝમ.

જો તેરે ઘરમે મેહમાન આય,
 ખાનેકી જરો આહ ગમ ખાય.
 આપરશકું વો ઝન ખકી હો કર,
 બુખી પીયાસી ગઈ ખસ અપને ઘર.
 ફેર ન માહજુર વો કીસીકે યહાં,
 અપને ખીગાનોમે ગઈ મેહમાન.

“ જો તારા ઘેરમાં પરોણા આવે તે શું ખાવા પીવાને બદલે
 ગમ ખાય, ને ફરીથી કોઈ દીવસે તારા જોવા સંબંધીઓને ત્યાં,
 મેહમાન થઈ આવે નહીં એ હિગાડું જ દીસે છે.”

નકલ.

એક શખસને લોક ખલીફા પાસે પકડી લાવયા અને કહેવ
 માગા ‘જે આ શખસ જાહરમાં મુસલમાન અને ખાલીફામાં કાફર છે’
 ખલીફાએ પેલા મરદને પાસે જોલાવીને કહ્યું ‘જે મારા સાંભલવામાં
 આવ્યું છે જે તું “ જલ્દીક ” હુઆને કાફર છે. જવાબ દીધો ‘જે
 “ અમલગફેર હલા હું કાફર નથી, ખૂરો મુસલમાન છું, રાજો
 શખ્ત છું, રાતના બંદગી કરું છું, અને પરહેજગાર છું.” તેને
 ખલીફાએ કહ્યું કે “ તુને આખુલનો માર મારવાનો હોકમ કર તે.
 વારે તું કાફરીનો એકરાર કરશે ?” જવાબ દીધો કે “ આવ્યે શું
 અચરત શરીખી વાત છે કે બેનમાઝીને ગરદન મારવાની ધમકી
 આપીને કરાર છકરાવતા અને તું જમાનાનો ખલીફો થઈને મને આ
 બકનો માર મરાવે છે કે કાફરીનો એકરાર કર ? ખલીફો હસી
 પડ્યો અને તેને મેલી દીધો.

નકલ

એક શખસ બદશુરત ખાયડી પરણી લાવયો. એક દાહાડે પેલી
 ખાયડીએ તેહને કહ્યું કે ‘ તારા ભાઈઓ તથા સગાં વાહલાં ઘણાં
 છે વાસતે મને હોકમ કર કે હું માહરં માહ કોણુને દેખાડું અને
 કોણુથી ઢાંકું.’ ઘણીએ જવાબ આપ્યો કે મારેથી ઢાંક અન ગમે
 તેહને દેખાડ.

કુઓ.

સ્ત્રી જાતીના સનેહ શો, એક મન પેરવીય ;
શો તજ દે એક બજે, માગણ પ્રમ. ભીય..

નકલ

એક બદસુરત મરદની ખુબ સુરત બાએડી હતી, તે બાએડી શદ તેનું મોહ જોઇ દલગીર રહેતી હતી, અને પેલા મરદ સદા તેનું મોહ જોયાથી મગ્ન રહેતો. એક દહાડે પેલા મરદે પોતાની બાએડીને પુછ્યું કે “બાએ નાશવંત કુળીઆં તો જાણીતી છે, પણ આખરતમાં આપણો શો હાલાયથે ?” બાએડીએ જવાબ દીધો કે “આપણે બંધે બેહશતમાં જઈશું.” પેલા મરદ અચરત પાંખી પુછલા લાગો કે “તું એ વાત કેમ દલીલ ઊપરથી કહે છે ?” બાએડીએ જવાબ દીધો કે “આપણાં પેગમખરનાં કોલ પરમાણે કે જ્યારે તું મારી સુરત ઊપર નજર કરેય ત્યારે તું બોધતાલાનાં શુક્રાંતો બજા લાવે છે. અને જ્યારે હું તારે ભુકું મોહ જોઈશું ત્યારે સખર કરે છું, વાસતે પેગમખરનાં કોલ પરમાણે સુકરનો કરનાર તથા સખરી કરનાર બેગ બહેશતી છે.”

નકલ.

ખુબ જ મહેર હકીમને લોકોએ પુછ્યું જે આદમીના હકમ કેમ ચીજ ભડી ? જવાબ દીધો કે “દોલતે માદરજદ,” હુઆને જનમ લેતાંજ દોલત જેને મલે. લોકોએ પુછ્યું જે “અગર એમ નહી હોએ તો ?” જવાબ દીધો કે “શાંબલતો કાંન,” પુછ્યું કે “અગર નહી હોય તો ?” જવાબ દીધો જે “જોઈતી આંખ.” પુછ્યું “અગર તેની નહી હોય તો ?” જવાબ આપ્યો કે મોત કે તેને જમીનનાં ખદા ઊપરથી ઊઠાવી લીએ.

ખેત

ખતંગીથી બેહતર જાણ કાલેક કળ,

હુલંદી વગર જીવતર છે મોહ સળ.

નકલ

એક ખેડૂત લાંબી દોહારીવાલા મીરજાં ખાતર પાશે પોતાને ગામથી ફરીઆદ લઈ આવ્યો કે “તમારા કુલકરની લોકો મારી ઊપર જીલમ કરેય, મારા ખેતરમાં દશ ખદલુ અનજીર પકો તેના એકશો ખલા હીરામ કરેછ.” ત્યારે મીરજાં બોલ્યો કે “અરે મુરખ દશ મગુની દાડી દુર દેશથી ઊંચડી લાવ્યોય અને વડી જીડું બોલે છ ?” કુતંબીએ કહ્યું કે “એ મીરજાં જ્યારે તુ મારી દાડીનાં એક ખલાનો દશ મગુ હીરામ કરે ત્યારે તારા કુલકરની દશ ખલાનાં શો ખદલા હીરામ કરે તેમાં નવર શું ?” મીરજાં હસી પડ્યો અને તેની ફરીયાદ સાંભળી દાદ આપી.”

નકલ.

એક બધવી અરખ કોઈ મસજીદમાં નીમાજ પઢવા આવ્યો તે વેલા કાજી હાજર હતો. અરખ ઊતાવલે નીમાજ પઢી બહિર નીકળ્યો ત્યારે કાજીએ તેને આશર દેખાડીને હોકમ કર્યો કે ફરી ધીરજથી નીમાજ અદા કર. અરખ ખીક નો માર્યો ઊડ્યો અને ધીરે ધીરે એક નીમાજ પુરી કીધી. ત્યારે કાજી મુઝિમ પુછ્યું કે “અરે અરખ આ નીમાજ શારી કે પેટી જે તું પરથમ પડ્યો તે નીમાજ સારી ?” જવાબ આવ્યો કે “ખાદાના કશમ લેઈને કહું છું કે પેહલી નીમાજ, કાંજે તે ખાદાની ખીકથી અદા કીધી અને આખે તમારા આશરાંની ખીકથી.”

નકલ.

કહે છે કે લુકમ ન હકીમ કોઇનો જર ખરીદ ગોલામ હતો. એક દહાડે તેના આવહે હોકમ કીધો કે એક બકર જામે કર અને તેનાં શાંધાનો શારામાં સારો ભાગ હોય તેહિનાં કપામ કરી લાવ. લુકમાને એક બકર કાપ્યું અને તેમાંથી તેનું દીલ તથા જ્યાન કાઢી તેનાં કપામ કરી લાવ્યો. ખીજે દહાડે હોકમ કર્યો કે એક બકર જામે કરી તેનાં બદનમાંનો નરશમાં નરશ ભાગ કાહાડી તેનાં કપામ કરી લાવ. લુકમાને ખીજવાર પણ દીલ તથા જ્યાનનાં કપામ

કરી લાવ્યો તયારે તેના રૂંડે પુછ્યું કે “શારં તથા માહું એકજ વસતુ શી રીતે હોય ?” જવાબ દીધો કે કોઈ વસતુ દીલ તથા જપ્પાન કરતાં બેહતર નથી. અગર શાક હોય અને કોઈ ચીજ દેલ તથા કરતાં બદ નથી અગર નાપાક હોય.”

નકલ.

એક મશખેરા એવી મોહિશ કદમની બધરી પરણી બાવયો જોશુ આગલ (૫) પાંચ માટીને ગોરમાં મોઢલયા હતા. એકાએક પેલો મશખેરા આજરી પડ્યો અને મરવા જોય થયો. તયારે પેલી બધરી તેહનાં પલંગ આગલ ખેશીને જર જર રડવા લાગી અને બોલી કે “અરે મારા ખસમ તું જાય છે અને મને કોણને શાંતી જાએ છે?” મશખેરાએ જવાબ દીધો “જાને”

નકલ.

કેટલાક લોક વરસાદની દોઆ માંગવા જતા હતા, અને નીશાલનાં છોકરાઓને સાથે લેઈ જતા હતા. એક મશખેરાએ પુછ્યું કે “આએ છોકરાઓને કાંહાં લઈ જાઓછો ?” જવાબ દીધો કે “દોઆ માંગવા સાર” કાંજે એ લોક બે ગુનાહ છે, એઓની દોઆ બોધ કમ્બલ કરે છે.” મશખેરા બોલ્યો કે અગર એઓની દોઆ કમ્બલ થાતી હોત તે એક (મુલાંએ મકતબી) હોઆને મેહતાજ દુનીઆમાં જીવતો ન રહેયો હોત.”

નકલ.

બુજર જમહેર હકીમની કહેવત છે કે “અગર તું ચાહતો હોય કે અબદલા લેકોના દરજને પોહોંચે તો ખ્યાઓની ચલ ઊપર નજર કરજે. પુછ્યું કે તે શી રીતે ?” જવાબ દીધો કે “ખ્યાઓમાં (૫) ખશલત છે જે તે ખતશાનમાં હોત તો ફરેશાનનાં સરતખાને પોહચત. (૧) પેહલી ખશલત એ જે રાજીનો ગમ ખાતા નથી. (૨) ખીજી ખશલત એ છે જે જયારે આજરી પડે છે તયારે બોધનો ગીલલો કરતા નથી. (૩) તરીજી એ જે જયા-

ત્રે પોત પોતામાં વહડે છે તયારે મનમાં ક્રીનો નથી રાખતા. (૪)
 'ચોથું' એ જે જ્યારે ખાંદિ છે તયારે આંખમાં પાણી લાવે છે. (૫)
 એ જે પુંજી જમાવ કરતા નથી.

નકલ.

હાત ૫ તાઈની નરીયત છે કે “ તું તરણુ વખત ઊપર તાર
 મનમાં વીચાર રાખતો રહેજે. જ્યારે તું કાંઈ કરવુક કરે તયારે
 જાણુને કે ખોદા જોએ છે, અને જ્યારે કાંઈ શખુન ખોલે તયારે
 એમ જાણુને કે ખોદા સાંભલેય, અને જ્યારે તું ચુપકીદો બેશે
 તયારે જાણુને કે ખોદા જાણુ છે.

ખેત.

ખંદાને ગનીમત કરે ખુદાથી,
 મનશાનનો દરજ્જો રાણુખ સદાથી.

નકલ.

અફલાતુન હકીમનો કોલ છે કે રાગથી મોટો જખમ એ છે
 કે કોઈ રાખી આદમી બખીલ સામે પોતાની હાજત માંગે અને તે
 નહી બર આવે ! અને મોટામાં મોટું અપમાન તે કે કોઈ ખુજરમ
 ખાણુસ કોઈ પાણુના દરવાજા પર જાય અને ખુશી થઈ પાછો નહી
 ફરે. વલી કહે છે જે આએ દુનીઆં છે તે એક મોટી આગની
 મોશાલ છે જે એક મોટા મેદાનમાં સલગેલી હોય, જે કોઈ તે આ-
 તશમાંથી એટલો લેશે કે તેની રાશણીથી તેને મારગ દેખાય તો તે
 ધણી તેના નારાકારક બખુખાથી બચી રહેશે, પણ જે કોઈ વધતો
 લેશે તે બલી મરશે. ખીજું કહે છે કે આજની આંદમીને ખા-
 વાની એશતહા હોય તે એક તનદુરશત જેહને ખુખ ન હોય તે કરતાં
 વધારે જીવવાની આશા રાખે. વલી એ હકીમ કહે છે કે (૧) છ
 ચીજથી કાયદો નહી મલે. ૧જું એ જે ખોલવું પણ કરવું નહી
 રજું પરીક્ષા લીધા વીતાની દોસતી. ૩જું એલમ રાખે પણ પાકી
 શાકી નહી હોય. ૪થું માલ રાખે અને ખેર ખેરાત નહી રાખે. ૫મું
 કમર તનદુરશતીની જાંદગી. વલી કહે છે (૩) ચીજની ૩૦૦ / ૧

જના જાયું. તનદરશાવીની કદર આજારી જાયું. જવાનીની કદર
બુઠાંઓ જાયું, અને પર્શાની કદર મોહતાજ, કંગાલ હોય તે જ
જાયું. વલા કહે છે કે (૪) ચીજ માણસની પીઠ બાંજે છે. (૧) યુ.
ધાક્ષા સતર. (૨) યુ. મોઢું કરજ. (૩) યુ. બચરવાલી. (૪)
યુ. બુઢું.

—:૦:—

નકલ.

“રાખા બચરી” એવે નામે એક પરહેજગાર ચોરત હતી તેને
લોકોએ એક દહાડે પુછ્યું કે “તું સેતાનને ચોલએ છે ?” જવા-
બ દીધો કે “નહી.” લોકોએ પુછ્યું કે “શાસાર તું ચોત-
ખતી નથી ?” જવાબ આપ્યો કે “હું મહારાદોસતની ઈઆદમાં
એવી મશાયલ છું કે મને દુશમનની કશી ખબર નથી.” એક
દહાડે એ પાક ચોરતને લોકોએ એક ગલીમાં ફરતી જોઈ. એક
હાથમાં પાણી અને બીજા હાથમાં ચાલશ લેખ દોડતી જતી હતી,
તયારે હશન બચરી નામના એક મરદે કહ્યું “અરે બીબી ક્યા
જએ છે ? જવાબ આપ્યો કે “ચાહું છું કે પાણીગ દોજખ ઉપર
નાખું અને ચાલશને બેહેસતમાં નાખું કે કોઈ બંદગી ફરતાર દોજ
ખના ડરથી અને બેહેસતની બમેદથી ખોદાની બંદગી નહી કરે.

—:૦:—

નકલ.

એક શખસ કોઈ બખીલને ઘેર મેહમાં ગયો. જ્યારે સુકરા
પર બેઠો અને લુકમો ઉઠાવી ચાહેછ કે મેહમાં નાખે તેટલામાં મેજ
બાજ બોલ્યો કે તાહરા લુકમાંની અંદર એક બાલ છે તે નાખી દે
પેલાં શખસે તરત લુકમો નાખી દેખ બેઠો ઉભો થયો અને બોલ્યો
કે ‘જે કોઈ પોતાના મેહમાંનતાં લુકમાં ઉપર ઈલાં સુધી નજર રાખે કે
એક બાલ વટીક જોઈ શકે તેહનું ખાનું ખાવું હરામ છે,’ એમ
બોલીને તાંહાંથી જતો રહ્યો.

બખીલનું જોયું મોઢું જમ રહ્યું ખાર,

બખીલના શોકરો ઉપર ના જોયું ખાર.

એક છોકરાને પુછ્યું કે તું મોઢિયું કે તાહરો બાપ મરણ પામે અને તુંને તેહની મીરાશ મળે. જવાબ દીધો કે હું એમ નહીં ચાહું તો કે મારો બાપ પોતાને મરણ મરે. ચાહું છું કે કોઈ સને મારી નાખે તો જેમ મીરાશ મળે સિવા (જીન ખાહો) ઈઆને ખુનનો બદલો પણ મળે.

હાલનીયથી ધુજ્યે કુમ, ધુજ્યે પસરથી,
અગર હશે તે જાહેર જખુન સરથી.

નકલ.

એક બલખીની પાસે એક સાણો ગોલાંમ હતો. એક દહાડે બખીએ તેને કહ્યું કે ખાણુ લાવ અને દરવાજા બંધ કર. સુલામે જવાબ દીધો કે મરે મારો મોઢો જેમ બોલતા સુકા અને બે કાએડે માલ બોલયા એમ બોલવું હજી હજી કે દરવાજા બંધ કર અને ખાણુ લાવ, શખખ ખાણુ લેવા જઈ લેટલામાં દરવાજો ખુલો જોઈ કોઈ અંદર આવે તો તમને મોહકું નુકશાન પહોંચે.

એક શખસે (બલીકી) ની એદમતમાં આવી અરજ કીધી કે હું એક બાયડી પરણી લાવ્યો છું અને મારો છોકરો મારી સાસુ સાથે પરણ્યો છે, હમારી પાસે કાંઈ માલ નથી માટે અમને કાંઈ નાણું આપ. બલીકીએ કહ્યું કે અગર તુંને આએ બાયડીથી ફરજંદ પેદા થાય અને તારો છોકરાને તારી સાસુથી ફરજંદ પેદા થાય તો એ બેજ બચાં એક બીજના શું સગાં થાય. પેલો મરદ બોલ્યો કે તમારો નાયબ જેહણે તમને સુબકનું સબકું કામ સોંપ્યું છે તે અગર જવાબ આપે તો હું એ જેદમતમાંથી છુટું. ત્યારે બલીકીએ

નાયબને પુછ્યું પણ નાયબ જવાબ આપી શક્યો નહીં. એક પંડીત તાંહાં હાજર હતો તેણે કહ્યું કે આપનો છોકરો છોકરાંના છોકરાનો કાકા થાય અને છોકરાનો છોકરો આપનાં છોકરાનો માનો, ખલી-કાએ તેને ધનામ આપ્યું.

તરેહવાર ખ્યાલથી ભરપુર છે જોહાન,
ધનશાનમાંથી હેવાન, હેવાનથી ધનશાન.

—:—

નકલ.

એક ધંધામ જાલીનુસને સવાલ કર્યો કે; માણસના હકમાં આ ક્ષતી જીંદગીમાં બહુતર કેઈ ચીજ ? હકીમ જાલીનુસે જવાબ દીધો. “જર” ધંધામે ફરી સવાલ કર્યો “દીગર?” “જોર” જાલીનુસે જવાબ આપ્યો. ફરી સુલતાને સવાલ કર્યો “દીગર?” હકીમે ગતર વાલ્યો “જહનમ” ધંધામે ખુલાશો ચાહેચો “એ કેમ ?” હકીમે કહ્યું “જહનમમાં જેહાંન છું એ ધનશાનનું ગુમાન તેને ‘જહનમ’ નો ખેતાય ખાલીનદા કરી ચુકું છું;” એ ખુલાશો શાંભળી ધંધામ શરમીદાર થયો.

જનમ પામ્યો જે છે તે જનમ સુલામ,
જર, જોર મંલી બન્યું છે જહનમ ધામ.

—:—

નકલ.

બે મુરખ રશને ચાલી જતા પોત પોતામાં કહેવા લાગ્યા કે આપણે એક એક વાત બોલીએ કે જેથી રશનો કપાયે. એકે કહીયું કે હું ખાદા પાશિ માંગુ છું કે મને એક હજાર ગોશપંદ આપે કે તેહન દુધ તંધા જીન તથા બચાંઓએ કરી મને મોહટો નફો મળે આ અદેખાઓની આંખમાં ધુલ પડે તયારે બીજો બોલ્યો કે હું ચાહું છું કે ખાદાતાલા મને એક હજાર ફારી ખાનારાં વર આપે અને તેઓને મારા હોકમમાં રાખે કે તારાં બકરાંનાં ટોલામાં મેહું જે એક ચલુ જીવનું નહીં રાખે અને બખીલોની આંખમાં ધુલ પડે તયારે

બકરાવાલો બોલયો કે બાદલામાંથી તું શરમાતો નથી કે આંખે
મધનાં વરને મારાં બકરાનાં પાંખમાં મુકેછે અને મારે હલાલ માલ
ખીંગાડેછે ? ત્યારે વરવાળો બોલયો કે તું બાદથી શરમાતો નથી કે
આંખે બધું દુધ, દહીં આપે છે અને મારાં બચાંઓને ઇઆદ
તહી કરતો ? બકરાવાલો બોલયો કે મને તારાં બચાંઓની ખોરી
કરવી વાળેય નથી. મારાં એકલાં બચાં કયાં તથા રાગાં વાહલાં છે
કે તારી રીયાઅત કરી સકતો નથી. વરનાં ધણી બોલયો કે મને પણ
વાળેય નથી કે તારી મરવત રાખું. એમ કરતાં કરતાં મારામરી
ઉપર આવયા અને એક ખીજા સાથે વલગા વલગી કરી લોહી કાઢા
ડ્યું, જરે થાકા ત્યારે રસતાના કીનારાપર બેઠા, અને જોયે કે
એક પીર મરદ ચાલયો આવે છે અને મધની મચક ગવિડાં ઉપર
લાંબી શેહરમાં લઈ જાય છે. ત્યારે પોત પોતામાં બોલવા લાગ્યા
કે આંખે પીર મરદ જે કાંઈ આપણી આખતમાં કેહ તે કબુલ
રાખીએ જ્યારે પીર મરદ નજીક આવે ત્યારે ઉઠી જીભ થય
અને બોલયો કે જો તમે મુરખ નહીં ઠરો તો જે મીશાલે મધ વહે
છે તે પરમાણે મારું પુન વહેશે.

આલેમસે આલેમી મીલે વહાં શલામ ઝૌર શલામ,
જહેલસે જહેલ મીલે વહાં કલામ ઝૌર કલામ.

—:—

નકલ.

હેરાત શેહરમાં એક રાખસ હતો તેને લોક (બાબા ગાવ) કરી
કહેતા હતા. એક દહાડે કેટલા એક મશખરા તેને જંગલમાં લઈ
જતા હતા તેવામાં એક ગાય પોકારી. દોશતદારાએ પુછ્યું કે આ
(બાબા ગાવ) આંખે ગાય શું બોલેછે ? જવાબ આપ્યો કે એ ગાય
કહે છે કે તું મારે જાતભાઈ થઈને આ ગવિડાઓ સાથે શું ફરે છે

જહેલના શો શખુન, આલેમની એક ઈશાર,
હીજરાના શો બસાડા, શુરાનો જોશ પલકાર.

નકલ.

મોલાના કુતપ્રદીન એક બુદ્ધિમંતી બીમાર પુરતી કરવા ગયો અને પુછ્યું કે 'સાહેબ તમને શું બીમારી છે?' જવાબ દીધો કે 'તાવ આવેછે અને ગરદન દુખેછે, પણ તપતો ટુટી ગરદન હજી દુખાય કરે છે. મોલા બોલ્યો કે 'ફીકર નહી કાલે તે બી ટુટશે'

અશમો પેઢયો અશમે તો દાંત પણ પડશે,
કમરે દીધો હાથ આજ કાલે પગ અડશે.

—:૦:—

નકલ.

એક શોદાગરનો કાઈ બેહરો દોસત હતો. એતેકુંક એવો થયો કે જેણે શોદાગર બીમાર પડ્યો તયારે બેહરો તેની બીમાર પુરતી મારે ગયો. રસતે જતાં મનશુબો કીધો કે પરથમ સલામ કરીને પુછીશ કે (કહેા દોસત તબીયત કેશી) તારે તે કહેશે કે (આછી તયારે હું કહીશ કે (આમીન) ફરી પુછીશ કે ગળ કીઆ ખાઈ હેઇ તે કહેશે દાલ ખુશકા. તયારે હું કહીશ (નોશિંગા) ફરી પુછીશ કે તમારો હકીમ કોણ છે? તે કહેશે કે મારઁનાં ફેલાન બેગ. હું કહીશ બોદા તેને હાથે તમને શુઆકારી આપે. એમ વીચાર કરી તાંહાંથી ચાલયો, જતાંને વાર પુછવા લાગો કે (કહેા દોસત તબીયત કેશી શોદાગર બોલયો (કયા પુછતે હો મેંઈતો મારે તપકે મરતાં હુ) બેહરો બોલયો (આમીન) એ બોલ સાબલી શોદાગર એક તો તાપે બજતો હતો ને આ વાત તેને વધારે બોલયો. ફરી બેહરો બોલયો (ગળ કીઆ ખાતે હો) શોદાગર ગુસામાં બોલયો કે (આક.) બેહરો બોલયો કે (નોશિંગા) થોડોવાર રહીને બેહરો પુછવા લાગો કે (આપકા હકીમ કોણ હૈ) શોદાગર ગુસામાં બરેલો હતો તેથી બોલયો કે (મલેકુલ મોત બેહરો બોલી બઠયો કે 'બોદા તેને હાથે તમને આ-રામ આપે.'

ઠાઠા ઠુઠા સોઠાઠ કુંદા, બોંતેર સંદા મોજરા,
કાણા ખુનદા નવાનું કુંદા, બેહરો સખકા લાડકા.

મકરબાજ માદર.

કોઈ ચંદ્ર નગરમાં આવી માનસીંગ કરી રાજ રહેતો હતો, જેણે બે રાણી સાથે સાક્ષી કીધી હતી. વડી રાણીને પેટે પરવર દેગારની મેહરથી એક નેક બેટો પેદા થયો હતો જેનું નામ “હરી બગત” રાખ્યું હતું. જેવું તેનું નામ તેવાજ તેના આચરણ હતાં. ઇમાનદારી નીતી અને માલસાહની સદ્ગુણથી તે ખીરાજી નીકલ્યો હતો. સુરતે માહાતાપ જેવો અને ગમર ઉમર વરણ વીરા નો થયો હતો. આખા દીવસમાં પોતાનો વખત હર ધલમ હાસીલ કરવામાં ગુજારતો હતો. અને રાજના તમામ લોકો તેને પોતાના પેટના ફરજાંની મીરાલ ખરા પયારથી આહતા હતા. પણ કમનસીબ ખીચારા સાહજાનું, જમીનામાં કોઈ ગીરદસીથી ખાલી નથી. તેની આરમાન યાને જોતનમાય જે એક માહાજુબ જેવી પરી હતી પણ અસલે તે પક્ષીત જાત ધણકવી ધુનમાં પોતાની તમામ જુબ સુરવીને ધુલ મેલવી હતી. એતેમક એવો બન્યો કે તે પરીજાદ પણ અસલને પક્ષીત આરત પોતાની સોકનતા બેટા ઉપર આશક પડી. અને જો કે તે બેટો તેના મેહલમાં જતો ન હતો તો પણ તે ગાજની એ પોતાના ફેલાથી રાજાને દુઃસહાયથો કે આપણા નેક બેટા હરી બગતને હું જીગરથી આહું છું. બો મહેરબાની કરી મારી ખીમારીમાં મારી પાસે બેસી મને સુખી કરે માટે આ નામદાર તેને મારા મેહલ માં મોકલ હું તેને માથે જાનથી વધારે આહું છું તો મને તેના દીદાર જોવાથી આરામ મલશે. આદશાહ જાને બોલા હોય છે તથા તેણે એ મકરબાજ આરતની અરજ ખરી માની અને પોતાની વડી રાણીના મેહલમાં જઈ પોતાના બેટાને ફરમાશ કીધી કે તેણે પોતાની ખીજા માયને ધર જવું. નેક બેટાએ અરજ કબુલ કીધી. પણ આરતના ફેલ આરત જાણે તથા વડી રાણીએ પોતાના છોકરાને સમજાવ્યો કે બેટા એ ખરી હરોમજાદી અને મકરબાજ છે માટે તારે હરાનગતમાં જવું નહીં. પણ હરીબગતે કહ્યું કે માદર જેવી તુ મારી માદર છે તેવીજ તે મારી માદર છે અને મારા નેક પીદર જો તયાં જવા ફરમાવ્યું છે તો મારે જરૂર તેનો હુકમ બજાવવો જોઈ

એ. વડી રાણી પોતાનાં બેઠાની દાનાછથી કામલ થઈ તયારે એટલી સ્ત્રીઆમણુ ઘેઘી કે ભણે શુએ જા અને તારા આપનું ફરમાન બળમી લાવ. પણ તારી નવી માદર જો તું ને કાંઈ ખાવા આપે તો હરજેજ આપું નહીં સખખ કાંઈ આકૃતમાં ગીરકૃતારે થવું પડશે. નેક બેઠા હરી ભગતે તે વાત કબુલ કીધી અને તે પોતાની નવી માદર પાસે ગયો. જોણી તેની મુલાકાતે એટલી તો ઇતેજર થઈ હતી કે પોતાનો માદર નો તરીકે બુલી જઈ એટલી જોશમાં આવી કે વાત કરવા પણ એરતનો દરજો સમાલી શકી નહીં. બેઠાના કરતાં પણ વગર હદનો પયાર બતાવવા લાગી અને વાતચીતમાં તરત તે નેક બેઠા સમજી ગયો કે આ બેહયા એરત મને પોતાના ફેલમાં ફસાવી અને આ દુનયામાં બદનામ કરવા અને મારાં નેક અને બોલા પીદરનું નામ દુબાવા આહિ છે. જોશ બરી મોહિબતની ઇનતેજરીથી તે આખર થાકી ગયો અને ખુલી રીતે પોતાની નવી માદરની બેહયાઈ માટે હપકો આપી સાફ બોલ્યો કે માદર હું તારું ફરજદ છું માટે તારે આવી નીચ વાત મોઢામાંથી કાઢાડવા જોઈતી નથી અને તું સર પટકી મરસે તો પણ હું મારી ઇજત બુલ મેલવી ધુનાની ગારમાં પડનાર નથી. મકરબાજ નવી માદરે જાણુ કે મારી આજેજથી કાઈ વલતું નથી અને એર હું ફજેત થાજી છું તો બેહતર છે કે એ બેઠાની બરબાદી થાય અને મને ફજેત કરી ન શકે. માટે મકરબાજ એરતે ચીક મારી કે આ નીચ છોકરો મારી પાક દામાન ઉપર હાથ નાખી મને ખરાબ કરવા આહિ છે માટે કોઈ બચાવે. નોકરો દોડી આવયા અને શાહ પણ હાજર થયો અને તેણે શુસાથી પોતાના બેઠાને કેદ કીધો. બેઠાની કાંઈ પણ હકીકત શાંબલી નહીં. પેલી નીચ એરત બાદશાહને દુશલાવી અને પોતાના ખુરા હવશને ઇનતેજામ પુરો કરવા બંદીખાનામાં આલી અને તયાં પણ તેને બેડીમાંથી મોકલો કરી બણો દુમલાવયો પણ નેક જાત હરીભગતે તેને એર શીઠકાર કરવા માંડ્યો અને તયાં પણ કાંઈ ન વલતા બેઠાનો જાન લેવામાં આવે એ ધરાદાથી પાછી ચીક મારી, બાદશાહ હાજર થયો અને બીઆરા બલી ખસલતના બેઠાને બે જાન કરવાને ફરમાવે તે દરમયાન તેની ખરી માદરની મીનત વ

બંસીને દરકાર ન કરતા. માથેથી બેઠેને સજમાંથી હાંકી કાઢાડ્યા. બેઠો
 દુનયાની જાળલથી દુર થવા ફફીર થયો અને તેની ખરી માદર બેઠા
 મા ગમમાં ફફીરણ બની તેને શોધવા ચાલી; સેવટ એતેફાક એવો બન
 યો કે બાદશાહ આંધણ થયો અને ગીરદથી નુ વાદલ ખુલી જવાથી તે
 નેક શાહાજાદો હરી ભગત ફાઈ શાહાજાદીની મોહોબતમાં ફસયો પણ
 ગુરૂ ફફીરે તેને દુનયાદારીની બેલાથી ચેતાવતાં પાછો તેમની સાથે
 ચાલયો પણ શાહાજાદી પોતાના પયારના ગમથી ફફીરી લેખાસમાં
 તેને શોધવા ચાલી જ્યાં હરીભગતની માદર સાથે મુલાકાત થઈ.
 સેવટ માદર બેઠો આખુર પોતાનો આંધણ પીતા પણ મલયો અને
 ખરી હકીકત ખુલી થતાં તે બોલા રાજાએ પોતાની બેવકુફી માટે
 પસંતિ કરી મંકરખાજ રાણીનું નાક અને ચોટી કાપી કસવા કઠી
 હાંકી મુકી. મતલબ એરતોનો મકર જેથી બલા બલા ગોતા
 ખાશ છે તો હર કાંઈ કામ એરતોની મકરખાજમાં બોલવાઈ ઉતા
 વજથી નહીં કરતાં રાણા માણસે તેની સારી જીસતેજે કરવી
 જોઈએ.

—:—

ગફરીમાં ઘર ખાલી.

કોઈ એક શહેરમાં મલિકા દામે પરી ચેહર પોતાનો સંગાર
 કરતી બેઠી હતી અને દાંસીએ તેની તારીફના બાંકા કુંકી રહીયા હતા
 તેમ તે નાજની પણ પોતાની સુંદર સીકલ જોઈ ગરથી આશ્ચર્ય
 પર ચડી ગયલી તે જોઈ દરબારી હીજડા યાને ખાજસરાજ પાકી
 આવ્યું અને જે દાંસીઓ ખુશામતથી મલીકાને સાતમે આશ
 માત ચડાવી હુરનો એલકાખ આપવી હતી અને મલીકા પણ મનમાં
 મગન થતી હતી તેવો વખત જોઈ ખાજ સરાએ તાનો મારયો કે
 તમારી મલીકા તો હુરની પેજર યાને જીતીને પણ લાયક નથી.
 આ તાણાથી મલીકાનો ચેહરો ઉતરી ગયો અને ગુસાથી લાલ સુર
 ખ બની જઈ ખાજસરાને એ વાત સાખીત કરવાની બહોસ કીધી
 અને હમ આપયો કે જો તું મારાં કરતાં વધારે ખુબ સુરત એરત
 ની સાખેલી નહીં આપશે તો હું તારો જાન લઈશ અગર મારો જાન

આપી વુને બાદશાહ પાસે મોતની સજા કરાવીરા એટલે બાળસરા
જરા વીચારમાં ઉભો એટલામાં મલીકા ધણીજ ગરમ થઈ ગઈ અને
પગમાંથી સપાટ કાઢાડી બાળસરા (બાળ) ઉપર જીતીનો મારો
ચલાવયો. તે બીચારાએ મદદ માટે પુકાર કીધો એટલામાં શાહ
આવી લાગો અને આ જીલમનું કારણ પૂછતાં મલેકાએ આરતોના
તમામ નખરાથી બાદશાહને એવો તો મોમ સરખો બતાવી દીધો કે
પોતાની આરત ચાને મલેકાની હીમાયત લઈ તે પણ ગુસ્સે થઈ ગયો,
અને પોતાના હીજડા ચાને બાળસરાને ફરમાવ્યું કે હમણા ને હમણા
તુ સાબીત કરી આપ કે મારી પરી ચેહર મલેકા કરતાં ખી કાંઈ
આરત જમાનામાં ખુબ સુરત છે. એટલે બાળસરાએ તેનો કાંઈ
પણ જવાબ નહીં દેતા પોતા પાસેની એક તસવીર બાદશાહના હાથમાં
આપી મુકતા તે જોવાથી બાદશાહ મોઝા અને તમામ દસીઓ વટીક
બિલાન થઈ ગયાં. બાદશાહને તે ખુબ સુરત આરતની લહે લાગી
અને જેમ સાંપ પોતાની કાચલી ઉતારી નાખે તેમ મલેકા ઉપર
નો તમામ પયાર ઉતારી નાખી પેલી ખુબ સુરત નાજની ઉપર દીવાનો
થઈ પોતાનું રાજ પાટ છોડી ફકીરી લેખાસે તે નાજનીની શોધ
કરવા અને તેનો દસત મેલવવા નીકળી પડ્યો.

દુઃખી થવાથી મલેકા પોતાના આવીદ શાહની પુઠ આવી
અને ધણીજ કાકલુદી કીધી પણ ફોફટ ગઈ અને તેનો તીરસકાર
કરી ચાલી ગયો. મલેકા પોતાના પીતાને પોતાનું દુઃખ જણાવી
ફકીરી લેખાસે પોતાના શાહ પુઠ ભઠકવા તીકલી પડી. પણ કમ
નસીબે દરબારનો એક અમલદાર તેની પુઠ લાગો અને બાઈ સતાવી
મલેકાનો દસત મેલવવાની કોસેશ કીધી. પણ નેક મલેકાએ તેનો
શીટકાર કરી એક થાપ મારી ચાલવી પડકડી. પેલા અંડાલે તેણીની
પુઠ પકડી અને તેની પર જખરી કરવામાં ઠીલ રહી ન હોતી એટલા
માં તે જગાએ તેણીનો બાળસરા આવી લાગો જેણે બીનો બદલ
નેકીથી વાલી આપયો. મલેકાએ તો તેના પર પેગરનો જરસાદ
વરસાવયો હતો પણ બાળસરાએ આ જખમતે મલેકાને આફતમાંથી
બચાવી અને તેણીની સાથેજ મુશાફરી કરી રાખી.

બાદશાહ એક બદમાશની પેટીને હાથ ફરવાનો હતો પણ બચ
 ગયો અને તેણીને ફસાવી બદલી લાકડી લઈ લીધી. આમલ
 ચાલતા એક ખીજ બાદશાહના પગની પાશમાં મલતાં તેણી
 તેના ઉપર આશક થઈ જેને વચન આપ્યું કે હું નાજનીની શોધ માટે
 નીકળેલા છું તેણીને મેલવયા પછી તારા દસતાં પકડીશ. અને
 ત્યાંથી ચાલતા થયા. નસીબ બગે જે નાજનીની શોધમાં નીકલ
 થા હતો તે એક બદમાશના મુપરિમાં સંપડાઈ હતી જ્યાંથી તેને બદ
 માની લાકડીના બેરે છોકરી અને તેના રાજમાં જઈ તેની સાથે
 સાદી કીધી. પોતાની એવી માથુકેને લઈ આવતાં રસતામાં જે
 આસ્તયાને સાહાબદીને વચન આપ્યું હતું તેના મેલાપ કીધા,
 તરણે બાહુ સાથે મુસાફરી કરું છે એટલામાં સાહાને લાચાયલા મુકી
 પેલી ખુબસુરત નાજનીને પાંડા બદમાશ ઉચકી ચાલ્યો અને માહા
 મુસાબતે આખરે તેણીને તે પાછો મેલવી શક્યો. પેલી મલકાની
 પાછલ લાગેલા કારભારીએ ફરસતીન કરવામાં કાંઈ બકાત રાખેલી
 નહી પણ આખરે તે મુસાબતે બાદશાહ પોતાની બે નવી બેગમાં
 સાથ નેકા કીધા તમામ પેલી બેરે મલકાને મેલાપ થયા જેણીએ
 પોતાની મગરરી માટે બાદશાહના પાંચ માંડી માંગી. બાદશાહ માંડી
 બક્ષી બગલમાં લીધી અને સારે મુકાતનો આંકડો આવયો આ કીસા
 પરથી સાફ જણાય છે કે મુસાબતે ધરે ખાલી છે એકના ઉપર
 ખીજ સરસ નરસ ફાંસામાં ફાંસે માટે મગરરી કરવી તદ્દન તકામી છે. ॥

તકામીર આખરે બરા આર કરદ.

બાદશાહને બિમાત ગીરફતાર કરદ,

